

QUE VEURE A LLEIDA

1 Oficina de turisme de la Seu Vella.

Situada al costat de la Seu Vella.

2 i 3 Conjunt Monumental de la Seu Vella i Castell del Rei-Suda

La visita al conjunt monumental del turó de la Seu Vella, li permetrà gaudir de les magnífiques vistes de la ciutat que ofereixen l'espigó de la Llengua de Serp o el Baluard de la Reina.

Pot accedir a la Seu Vella en cotxe o a peu des del carrer Sant Martí, entrant al recinte emmurallat per la Porta del Lleó, des de la plaça de Sant Joan, en ascensor, pel Portal de Sant Andreu, o bé mitjançant la línia 12 d'autobusos urbans que circula de dilluns a dissabte de 7.30 a 21.00 h.

La Seu Vella –coneguda també com “el Castell de Lleida”– és el monument amb el qual, sens dubte, s'identifica a la ciutat de Lleida.

Aquesta singular catedral va ser construïda en un turó des d'on s'albira, no només la ciutat, sinó també gran part de la plana de la comarca del Segrià. La seva construcció, iniciada l'any 1203, es va perllongar durant més de dos segles fins que el 1431 es va finalitzar el campanar. Segons els historiadors, la Seu Vella es va construir al lloc on s'alçava una mesquita musulmana, sent el primer mestre d'obra Pere de Coma.

La gran obra es va iniciar amb la construcció del temple, dedicat a Santa Maria, que presenta planta basilical de creu llatina de tres naus i que va ser consagrat al culte l'any 1278. De l'interior del temple destaquen l'escultura de les naus de gran influència toscana, tolosana i provençal que suposa una mostra dels diferents tallers que van treballar en l'obra al llarg del segle XIII, així com s'aprecien també restes de pintura mural que corresponen a l'època gòtica.

Després de la consagració del temple en l'últim terç del segle XIII, l'obra no es va interrompre i així, durant el segle XIV es va finalitzar el claustre. En aquest mateix segle es van iniciar les obres de construcció del campanar que van finalitzar el 1431.

Per a més informació: [Consorti del Turó de la Seu Vella de Lleida](#)

La canonja

L'accés a la Seu Vella es realitza a través de La Canonja, nom amb el es coneix al conjunt d'edificis que acollia els canonges que constituïen el capítol de la catedral.

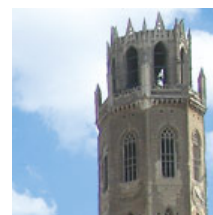
Estem davant de diferents edificis que és van anar construint des de la segona meitat del segle XII fins al segle XVI, els quals s'han recuperat restes de la primitiva església de Santa Maria l'Antiga, diferents capelles, la Pia Almoïna, la sala Capitular, l'Arxiu, la Degania o la Casa de la Volta.

Les portes

A la porta de la Canonja –accés actual al temple– s'hi afegeixen altres de gran valor monumental com la de l'Anunciata (XIII), la Porta dels Fillols (XIII-XIV), la de Sant Berenguer (XII), la dels Apòstols (XIV-XV) o les tres portes del claustre (XIII) que són clars exponents de l'Escola de Lleida.

El campanar

Les campanes més antigues daten del segle XV: Silvestra, que toca les hores, i Mònica, que toca els quarts. Les cinc campanes restants són elèctriques (XX) i tenen una funció litúrgica: Bàrbara, Puríssima, Crist, Marieta i Meuca.

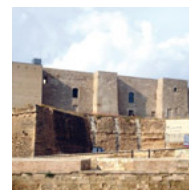
QUE VEURE A LLEIDA

El claustre

Data del segle XIV és de planta rectangular i està situat a la part occidental. Les seves naus són de cinc trams amb voltes ogivals i grans finestral amb elegants calats, que en ser un claustre obert ofereixen fantàstiques vistes.

El castell de la Suda

Refugi de l'últim califa de Còrdova, seu del naixement de la Corona d'Aragó o testimoni del jurament de fidelitat dels nobles catalans i aragonesos a l'Infant Jaume (amb el temps Jaume I el Conqueridor).

Aquests són alguns dels fets històrics que el Castell de la Suda o Castell del Rei ha viscut intramurs en el transcurs de la seva existència. Així doncs, episodis destacats de la història de Lleida, de Catalunya i, com no, de l'estat espanyol s'han desenvolupat en aquesta edificació situada al punt més alt del Turó de la Seu Vella de Lleida, coronant l'anomenada Roca Sobirana.

Un emplaçament privilegiat i estratègic que custodia un castell d'origen musulmà del què és té constància ja l'any 882 i que Lleida recupera ara a través del Centre d'Interpretació de la Suda que obrirà les portes durant aquest 2011. El Centre, ubicat a la sala reial del castell, consta d'un espai museogràfic amb panells informatius i projecta un audiovisual (sobre unes pantalles i sobre la pared) que repassa la història de l'edifici.

L'equipament cultural es completa amb una terrassa mirador amb quatre dispositius que permeten veure imatges fixes del territori i que és el punt més alt de la ciutat accessible per a persones discapacitades gràcies al nou ascensor situat a la banda nord del turó.

4

Els pous de gel

Turó Seu Vella-Baluard Lougvigny

Situats a la banda nord del turó de la Seu Vella, es van construir el 1611 amb l'objectiu d'emmagatzemar gel procedent de les geleres properes. Es tracta de dues cavitats subterrànies de pedra de 14 metres de profunditat, cobertes per dues cúpules. Aquests pous són una important mostra del patrimoni pre-industrial lleidatà.

5

Església Sant Martí

Construïda al segle XII, aquesta església romànica es va convertir el 1300 en capella de l'Estudi General, lloc on se celebraven els actes acadèmics de major importància. El 1648, durant la guerra dels Segadors, es va reconvertir en caserna i al segle XIX s'utilitzà com a presó municipal. El 1893, el bisbe Messeguer Costa va ordenar la seva restauració i actualment està tancada

6

El Dipòsit del Pla de l'Aigua

C/ Múrcia, 10 - Plaça del Dipòsit

És el centre d'interpretació de l'aigua potable. Aquest gran dipòsit fou construït el 1784 amb l'objectiu d'abastir d'aigua potable la ciutat, per tal de superar les deficiències de la Lleida medieval i combatre les epidèmies. L'aigua que l'omplia provenia del canal de Pinyana i es distribuïa a la població mitjançant cinc fonts monumentals: la de l'Ensenyança, la del Roser, la de la Catedral, la de Sant Francesc i la de Sant Joan, coneguda popularment com la de les Sirenes. Es tracta d'un edifici de grans dimensions, construït amb 25 pilastres de pedra. La seva capacitat és de 9 milions de litres i se'l coneix com a la Catedral de l'Aigua.

[[Més informació sobre el Dipòsit del Pla de l'Aigua](#)]

QUE VEURE A LLEIDA

7

Església Sant Llorenç

Església d'estil romànic, però amb ampliacions i acabaments gòtics. La segona en importància després de la Seu Vella. Té tres naus de la mateixa altura, amb tres absis.

La nau central, d'estil romànic, és la més antiga. Les altres dues naus laterals són d'estil gòtic. La construcció es va iniciar a finals del segle XII mitjançant els escultors i artesans que treballaven amb Pere de Coma, mestre de la Seu Vella. Les capelles laterals i el campanar octogonal -del segle XV- són d'estil gòtic. L'edifici conserva quatre importants retaules gòtics, el més gran dedicat a Sant Llorenç, el de Santa Úrsula -atribuït a Jaume Cascalls, el de Sant Pere i el de Santa Llúcia. A la porta gòtica de la plaça de Sant Josep són visibles els blasons de Berenguer de Gallart. L'església, seu catedralícia en dues ocasions, conté diferents peces d'art pertanyents al Museu Diocesà de Lleida.

Destaquen l'escultura de la Mare de Déu dels Fillols, procedent de la Seu Vella i un quadre gòtic del segle XV, Santa Maria de la Candelera, atribuït al pintor Mateu Ferrer i que representa Sant Blai. A la mateixa església es troba el sepulcre de Ramon de Tàrrega i el Sant Crist Trobat, imatge restaurada per Jaume Perelló. L'any 2002 es va dur a terme la restauració del campanar que ha recuperat la seva bellesa gràcies a la reproducció artesanal dels calats de la barana i de les gàrgoles originals.

8

El museu de Lleida

La nova seu del Museu de Lleida, Diocesà i Comarcal va obrir les seves portes al públic el mes de novembre de 2007 per convertir-se en el gran referent museístic de Lleida. Visitar els més de 7.000 metres quadrats implica submergir-se en la història de Lleida. Una història que pren la prehistòria com a punt de partida i que arriba fins a l'era contemporània.

El fons del museu és el resultat de la unió de dues col·leccions centenàries amb l'objectiu de reunir en un mateix edifici els béns museístics de la ciutat i de les seves àrees d'influència. Una és la d'art sacre procedent del Museu Diocesà i hereva del museu creat el 1893 pel bisbe Messeguer. L'altra és la col·lecció arqueològica de l'Institut d'Estudis Ilerdencs (IEI), que té el seu origen en el Museu d'Antiguitats creat a mitjan segle XIX, el fons del qual va passar a formar part de l'IEI el 1942. A més, el museu acull la col·lecció de monedes del Gabinet Numismàtic de la Diputació, així com alguns objectes procedents de l'anomenat Tresor de la Catedral. D'entre les 974 obres d'art i arqueologia que acull l'exposició permanent del museu destaquen els conjunts de les èpoques del bronze (de jaciments com el de Genó, a Aitona), ibèrica (Gebut, a Soses) i romana (vila romana del Romeral, a Albesa), així com el conjunt visigòtic del Bovalar, amb el baptisteri com a objecte més emblemàtic. També mereixen atenció les peces d'escacs de cristall de roca procedents d'Àger (del període fatimita, segle XI); els frontals d'altar d'època romànica; els elements escultòrics de pedra procedents de la Seu Vella; les pintures murals de Pia Almoina; la pintura gòtica sobre taula del taller dels Ferrer; l'escultura del segle XIV pertanyent a l'anomenada Escola de Lleida; els tapissos de factura flamenca; o el tern del Papa Calixt III.

9

Cases de Balasch

Rambla d'Aragó, 31-33-35

Conjunt de tres edificis de dues plantes amb tribuna de l'arquitecte Morera (1914). Cal destacar l'ús del marbre, els estucats florals i la fusteria.

QUE VEURE A LLEIDA

10 Teatre Municipal de l'Escorxador

C/ Lluís Companys, s/n

Conjunt arquitectònic obra de l'arquitecte Francesc de Paula Morera i Gatell, que constitueix l'exemple d'arquitectura modernista més important de la ciutat. Aquesta obra passa a formar part del seu patrimoni industrial, a més de representar la nova sensibilitat de començaments del segle XX. Amb el temps, l'obra de l'arquitecte Morera va patir diferents modificacions, però es va tancar definitivament el 1984. A partir de llavors es procedeix a restaurar-lo i remodelar-lo per convertir-lo en un equipament cultural de primer ordre.

11 El Castell de Gardeny

Durant la segona meitat del segle XII, l'Orde del Temple va alçar un complex conventual a l'estratègic turó de Gardeny. L'elevació -que abans de la nostra era ja va ser utilitzat com a base d'operacions militars- va rebre la visita de brillants estratègics com el mateix Juli Cèsar, qui es va enfrontar amb els pompeians Afrani i Petreu, instal·lats a Ilerda l'any 49 aC.

Durant els segles XVII i XVIII, l'antic recinte medieval va ser ampliat i transformat en un nou fortí militar, el disseny del qual respondria a les noves necessitats defensives que va suposar la introducció de l'artilleria: muralles flanquejades per baluards i rodejades d'amplis espais, fosses i murs de contenció. La imatge actual d'aquest conjunt monumental correspon a les restes del que va ser una imponent fortalesa.

El castell de Gardeny -juntament amb els de Miravet, Montsó, Peníscola i la ciutat de Tortosa- forma part de la ruta templera Domus Templi. Aquest viatge a través del temps posa de manifest gran part del patrimoni i llegat templer de l'antiga Corona d'Aragó.

La Casa Templera de Gardeny (s. XII-XIV)

Amb la conquesta de la ciutat de Lleida, l'any 1149, els templers van rebre diversos béns, com a compensació per l'ajuda prestada durant el setge, entre els quals s'inclouia el turó de Gardeny. La primera referència de la Comandància de Gardeny dataria de l'any 1156 i, com a primer comandant, apareix fra Pere de Cartellà, personatge que hauria participat activament en el setge de la ciutat.

Gràcies a les nombroses aportacions realitzades, en gran part, per la petita noblesa, la Casa de Gardeny va arribar a articular un extens patrimoni.

Per tal d'administrar els diferents sectors que s'havien constituït, aviat va sorgir la necessitat de crear nous càrrecs d'administradors i instituir noves comandàncies com les de Corbins o Barbens.

Fruit d'aquest creixement, cap al segle XIII, la Casa de Gardeny es convertiria en un dels principals centres decisoris templers de la Corona d'Aragó.

[Web Domus Templi](#)

El conjunt monumental de Gardeny

El conjunt monumental de Gardeny constitueix un dels testimonis més destacats de l'arquitectura templera aixecada a Catalunya durant la segona meitat del segle XII. Tot i que entre els segles XVII i XVIII es realitzarien profundes modificacions que acabarien alterant l'antiga fisonomia del conjunt medieval, actualment encara es conserven nombrosos testimonis del recinte sobirà. Un espai delimitat per un perímetre de muralles i flanquejat per torres, a l'interior del qual es distribuïrien els diferents edificis articulats entorn d'un pati central.

Entre aquests edificis destacaríem, d'una banda, la torre habitació, una construcció sòlida de dues plantes que reuniria diverses dependències: espais d'emmagatzematge, de residència o la torre de l'homenatge.

QUE VEURE A LLEIDA

I de l'altra, destacaríem l'església romànica de Santa Maria de Gardeny, edifici singular de gran devoció en el seu moment.

Centre d'Interpretació de l'Orde del Temple

Quan a la primavera de l'any 1149, el comte de Barcelona Ramon Berenguer IV iniciava el setge de la ciutat musulmana de Lleida des del mateix turó de Gardeny, comptava amb la col·laboració de la milícia Templera, que hi contribuï amb l'enviament d'efectius militars.

Un cop conquerida la ciutat, i en agraïment a la seva participació, el mateix comte lliurava a la milícia diversos béns entre els quals s'inclouria el mateix turó de Gardeny.

Avui, després de més de 800 anys, podem descobrir com era la casa Templera de Gardeny. Podem conèixer i reviure els ideals de l'Orde del Temple, i com vivia la milícia monacal.

Amb aquest nou Centre, Turisme de Lleida posa a l'abast de lleidatans i visitants un bocí de la història de la ciutat de forma didàctica i accessible. Panells, audiovisuals i elements explicatius recreen la vida d'aquesta ordre religiosa i militar.

El conjunt acull també una oficina d'Informació i serveis turístics.

[Caminant per la història templera](#)

[Web KMO . Cursa dels templers.](#)

12

L'Acadèmia Mariana

Que l'Acadèmia Mariana és en sí un tresor ho saben tots els lleidatans. I no només per la quantitat de joies artístiques que conté, sinó també per la història que ha viscut des de la seva fundació el 1862 i per tot el que simbolitza per la ciutat. Començant pel propi edifici, ens trobem davant d'una construcció de valor extraordinari.

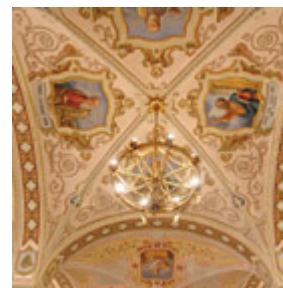
La seva façana neoclàssica s'erigeix al bell mig del carrer Acadèmia des de fa cent quaranta-quatre anys. Única a Lleida per les seves dimensions, s'ha d'alçar la vista per poder contemplar els sis escuts que la presideixen, a uns vint metres d'alçada. Un cop dins de l'edifici, els tresors artístics es troben a qualsevol racó: el vestíbul noucentista amb peces de marbre portades des de Grècia i l'escala imperial; el teatre i, com no, la Capella.

La Capella Sixtina de l'Art Marià

El Santuari de la Patrona de Lleida conté diversos tresors artístics únics al món.

El més impactant són els 300 metres quadrats de pintures al fresc, datades del 1871 i que reproduïxen, juntament amb uns vitralls, la vida de la mare de Déu.

Aquest és l'únic lloc al món on es troba plasmada, artísticament, la vida de la Verge Maria.

La Capella, d'estil gòtic florentí, està presidida per la figura d'una Verge Blanca. L'estàtua té aquest color pel material amb què fou esculpida: fusta de til·ler.

Una altra singularitat important del petit santuari és la col·lecció de ferro forjat que conté. A més de ser la més completa de la ciutat, té la particularitat de ser obra d'Antoni Guerra, considerat el millor artista del segle XX en aquest camp.

13

Casa Baró. La Vinícola

Av. de Blondel, 100

Coneguda popularment com La Vinícola, a causa del comerç instal·lat als baixos durant anys, data del 1921. La façana fa xamfrà amb miradors i presenta una gran riquesa cromàtica a l'arrebossat.

QUE VEURE A LLEIDA

14 La Catedral Nova

Entre 1761 i 1781, va tenir lloc la construcció de la Catedral Nova gràcies a les aportacions dels lleidatans, del rei Carles III i del bisbe Joaquín Sánchez. D'estil barroc i amb una gran tendència al classicisme academicista francès, se situa en ple Eix Comercial, davant l'Antic Hospital de Santa Maria.

Les escalinates, amb tres portes de ferro de mig punt i torretes laterals, donen accés a la porta principal, que llueix l'escut dels Borbons a la part superior. L'interior, amb una planta de tres naus, amaga l'esvelta columnata d'aire corinti que suporta els arcs de mig punt.

El cor d'estil barroc, obra de Lluís Bonifas Massó, va ser destruït durant la Guerra Civil (1936). El temple acull la imatge de la Mare de Déu de Montserrat (la Moreneta), obra de Josep Obiols, patrona de Catalunya i punt de peregrinació el dia 27 d'abril. També es venera la Mare de Déu del Blau, que celebra la seva festivitat el dia 2 de febrer i, segons la llegenda, rep aquest nom pel blau que li va fer l'escultor en llançar-li un martell al front quan va veure que, mentre ell era de viatge, un dels seus deixebles havia acabat l'obra superant en escriure la capacitat artística del seu mestre.

15 Antic Hospital de Santa Maria

Construcció goticoplateresca dels segles XV-XVI, seu actual de l'Institut d'Estudis Ilerdencs.

El portal ostenta una imatge de la Mare de Déu i uns escuts amb blasons lleidatans.

Del magnífic pati central neix una escalinata de pedra que condueix a una galeria d'arcs ogivals.

L'edifici alberga la Sala Gòtica, un espai d'exposicions temporals amb un retaule barroc dedicat a la Mare de Déu dels Àngels i realitzat el 1738 per F. Escarpenter.

La Sala d'Arqueologia conté materials prehistòrics, ibers, romans i visigòtics.

16 Casa Xamar

Av. Blondel, 9

Construïda entre 1920 i 1950. La porta d'entrada permetia l'accés de carruatges a un pati. Obra de l'arquitecte lleidatà Francesc de Paula Morera i Gatell, destaca per la seva gran tribuna amb àmplies finestres i l'ornamentació de la pedra.

17 Casa Magí Llorens

C/ Major, 74-76

Edifici d'estil modernista que ressalta pel tractament artístic de la façana. Destaquen la tribuna, els balcons i els motius florals de pedra de la planta baixa.

18 El Peu del Romeu

Capella de Sant Jaume.

El Camí de Sant Jaume a Lleida.

La capella fou construïda l'any 1399 i està dedicada a la Mare de Déu de les Neus.

QUE VEURE A LLEIDA

Enclavada en el que fou el barri cristià en època musulmana, actualment l'edifici ret culte a Sant Jaume, en què el seu pas per Lleida es rememora anualment la vigília de la celebració del sant (24 de juliol) amb una processó.

Aquest punt s'inclou a la ruta catalana de pelegrinatge del Camí de Sant Jaume.

A l'interior es pot veure l'escultura de Sant Jaume, obra de l'artista lleidatà Jaume Gort.

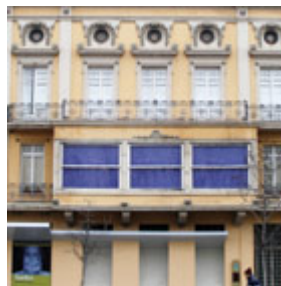
19 Turisme de Lleida

Carrer Major, 31 bis.

20 Museu d'Art Jaume Morera

El Museu d'Art Jaume Morera és un punt de referència important en la vida artística i cultural de la ciutat de Lleida. Visitar les seves instal·lacions i conèixer els seus fons, ens permet fer una passejada per l'art del segle XX. Hi podem trobar des dels paisatges realistes de finals del segle XIX fins a les propostes més capdavanteres de l'art actual, passant per l'avantguarda dels anys trenta, on destaca l'obra de Leandre Cristòfol, i les manifestacions experimentals que van des dels anys seixanta fins als noranta.

El Museu d'Art Jaume Morera fou creat l'any 1914 a partir de les donacions del pintor Jaume Morera i Galícia, d'una sèrie de dipòsits del Museo del Prado i de les obres dels pensionats per la Diputació de Lleida. Fou inaugurat l'any 1917 i, des del 1993, la seva titularitat és municipal.

21 Casa Melcior

Plaça Sant Francesc, 2

Edifici modernista de doble façana projectat per Francesc de Paula Morera i Gatell. Destaquen la tribuna amb vitralls de colors, l'estucat de pedra, el fustam, la forja i les rajoles.

Casa Morera. De La Lira

Av. de Blondel

La casa Morera, construïda l'any 1922 és, per la seva originalitat, un exponent únic del modernisme català. Recentment restaurada, és també coneguda com Casa de la Lira gràcies a l'ornamentació de la façana.

22 El Palau de la Paeria

L'Ajuntament de Lleida se situa al bell mig de l'Eix Comercial.

La Morra (antiga presó del s. XVI situada al soterrani), l'arxiu municipal i el pati interior en són algunes de les joies. El Palau de la Paeria, l'obra més representativa de l'arquitectura civil romànica a Lleida, també és una de les construccions monumentals més emblemàtiques de Catalunya.

El seu aspecte presenta diverses intervencions. La façana que s'obre al riu Segre respon a l'arquitectura d'estil neoclàssic i, el 1929, es va optar per una remodelació de caràcter neomedieval. El resultat és una construcció perfectament equilibrada. Construït a començament del segle XIII, s'alça sobre "estrats" d'història que els tècnics municipals i de la Universitat de Lleida han posat al descobert després de successives excavacions.

Al segle XIV -concretament el 1383- els senyors de Sanaüja, propietaris i precursors de la construcció actual, van cedir l'edifici a la ciutat perquè fos la seu del govern municipal. Avui dia, la

QUE VEURE A LLEIDA

Paeria, tal com la coneixen els lleidatans, és a dir, la casa del paer en cap (alcalde), acull nombrosos tresors que reflecteixen la identitat de la ciutat.

El terme paer procedeix de la paraula llatina patiarii, que significa "home de pau". Els batlles de la ciutat van adoptar aquest sobrenom després de la concessió del privilegi atorgat pel rei Jaume I el 1264 als antics còsols de Lleida.

El retaule de la Verge dels Paers

El retaule gòtic del segle XV (1451-1454) que adorna la sala noble -on se celebren els matrimonis civils- presidia originalment l'altar de la capella de la Paeria. L'obra té com a figura central la Mare de Déu flanquejada pels arcàngels Gabriel i Miquel. La Mare de Déu, envoltada dels quatre paers, simbolitza la protecció sobre el govern de la ciutat.

La Morra

El 1486 es van reformar els soterranis de la Paeria per crear una presó amb estances separades per a homes i dones. La Morra és el nom amb què es coneix la cambra destinada als presos condemnats a mort. Els carreus de les parets de la presó recullen nombrosos grafitos que daten dels segles XVI o XVII i representen la crucifixió i claus en senyal de devoció religiosa i manca de llibertat.

L'Arxiu Municipal i la Carta Pobla

En aquest espai hi ha un preciós armari barroc de fusta que es coneix com l'Armari dels Privilegis. Un altre dels tresors de l'arxiu és el Llibre dels Usatges, que data del segle XIV. Tanmateix, sens dubte, el document històric més important que s'ha catalogat a l'arxiu municipal és la Carta Pobla, primera constitució dels habitants de les terres de Lleida datada de l'any 1150.

23

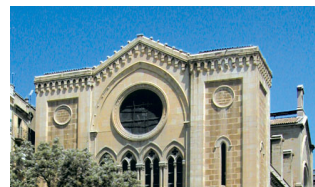
Consell Comarcal del Segrià.

C/Canyaret, s/n.

24

Església Sant Joan

En una de les places més característiques de la ciutat, trobem l'església de Sant Joan. Aquesta construcció, d'estil neogòtic, correspon al final del segle XIX i el disseny va ser obra de Julio de Saracibar i Celestí Capmany.

26

Casa Bergós

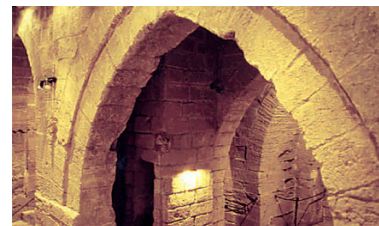
Plaça de la Sal, cantonada Clot de les Monges

De començaments del segle XX, cal destacar l'arquitectura dels balcons i els motlles d'Art Nouveau. La forja i l'ús de motius florals i geomètrics mostren tot

a la seva plenitud després de la recent remodelació.

La Lleida Secreta

La Lleida Secreta és una ruta dissenyada per Turisme de Lleida que permet conèixer vestigis romans i medievals de l'antiga ciutat. Restes de muralles, esglésies, banys andalusís i fins i tot de la presó medieval que han sobreviscut al pas del temps i es troben en llocs ocults; espais secrets el descobriment dels quals queda a l'abast de tot aquell que vulgui conèixer la història de Lleida a través de la seva arqueologia.

QUE VEURE A LLEIDA

"LA LLEIDA SECRETA"

La visita a les restes arqueològiques del Palau de la Paeria posen al descobert restes d'un edifici rectangular de l'època romana, sobre els quals es van trobar nombrosos objectes del segle V dC. També acull restes de banys andalusís (IX-X) ja documentats al 1208. Si ens traslladem al carrer Anselm Clavé (número 47) es poden visitar restes de muralles medieval andalusina (IX-X) i feudal (XII-XIV). Molt pròxim, en la planta subterrània de l'Auditori Municipal Enric Granados, trobem una seqüència superposada de nivells arqueològics de les èpoques tardo ibèrica o romà republicana (II/I aC), romà imperial (I/II), tardo romana o alt imperial (III-X), medieval andalusina (X-XII) i medieval cristiana (XII-XV), i moderna (XV-XVIII). Finalment, de tornada a la Paeria, l'església de Sant Joan situada en ple eix comercial en la plaça del mateix nom, conserva restes de l'absis medieval (XIII) i medieval cristiana (XII-XV), i moderna (XV-XVIII).

30

1. Restes muralla medieval d'Anselm Clavé

En aquesta sala es conserven restes de les muralles i torres de la ciutat de Lleida d'època medieval andalusina (segle IX-X dC) i feudal (segle XII-XIV) trobades l'any 1998.

29

2. Restes romanes de l'Auditori

Des del principi de la dominació romana al segle II a.C. (fase romano-republicana o tardo-ibèrica), fins al segle XVIII.

Amb vestigis tant de l'època romana com de la andalusina i la cristiana.

25

3. Restes absis església medieval de Sant Joan

L'església de Sant Joan es citada per primera vegada en un document del 1152, dos anys després de la entrada dels cristians a la ciutat. En l'Ordinatio Ecclesiae Ilerdensis del bisbe Guillem Pere, carta d'ordenació de les esglésies i parròquies de la ciutat de l'any 1168, s'esmenta la parròquia definitivament constituïda. L'església té una nau central i l'absis orientat a l'est.

22

4. Restes del Palau de la Paeria

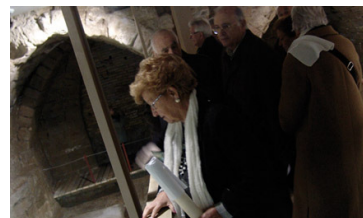
Les restes més antigues pertanyen a l'època romana i corresponen a un edifici rectangular de principis de la nostra era. Ja al segle V d.C., damunt les restes d'aquesta antiga edificació, es va aixecar una primera construcció que ens ha deixat nombrosos estris d'os, ceràmiques i bronzes.

Amb les darreres excavacions dutes a terme, van sortir a la llum les restes d'uns antics banys andalusins construïts, probablement, cap al segle IX o X.

27

Les Adoberies

Les Adoberies, situades al número 9 de la rambla de Ferran, són les més antigues de l'estat espanyol i les que millor s'han conservat. Es tracta de dos obradors, ara restaurats, que formen part d'un complex de set adoberies construït al segle XIII. Les dues que s'han recuperat contenen encara la canalització que utilitzaven a l'Edat Mitjana, amb el curs antic de l'aigua restablert, la qual cosa dóna al visitant una idea ben clara de com s'utilitzava aquest element imprescindible en tot el procés de transformació de la pell. L'accés a les restes històriques es realitza per un pont de fusta que separa els dos obradors i que permet observar els dipòsits excavats a la roca que s'utilitzaven durant el procés de transformació de la pell. Una pell que arribava seca o salada a l'obrador i que sortia transformada en un cuir suau i flexible preparat per ser utilitzat per fer guants, barrets, caixes, bótes o arnesos, per exemple. La visita a les Adoberies ens descobrirà, a més, l'antiga mina d'aigua que encara és conserva i ens permetrà també apreciar curiositats arquitectòniques com les voltes que suportes en carrer Blanquers o les restes d'una casa andalusina.

QUE VEURE A LLEIDA

28 Patronat intercomarcal de turisme.

Situada al costat de les Adoberies.

31 Oficina de turisme de Catalunya a Lleida.

Plaça Edil Saturnino, 1.

32 Els Camps Elisis

El recinte públic alberga edificis remarcables com el Cafè Xalet i el Temple de la Música, ambdues construccions noucentistes, o l'Aquàrium, una edificació modernista de maó adornada amb rajoles vidrades i bigues gravades. Als jardins destaquen mostres escultòriques.

33 Roda Roda

Museu instal·lat en un antic taller mecànic, que s'ha condicionat respectant al màxim la seva estructura original. Presenta una extensa col·lecció de cotxes, motocicletes, motors i reproduccions a escala que ens conviden a fer un viatge pel món de la indústria de l'automòbil a través de la història.

Ens transporten a temps passats i ens permeten reflexionar sobre l'evolució de la tècnica i sobre els canvis socials que l'han envoltada. Està ubicat al carrer de Santa Cecília, 22, davant del parc dels Camps Elisis.

34 El parc del riu

Si passem per l'avinguda paral·lela al marge dret del riu Segre, observarem la façana noble de la ciutat: l'edifici del Montepio, el Casino Principal, la Sala Cristòfol, la Casa Melcior, la façana neoclàssica de la Paeria i la de l'edifici Pal·les, presidits per la Seu Vella.

35 Seu central: Campament de La Canadiense

Pda. Albarés, s/n - La Bordeta

La Barcelona Traction Light & Power, popularment coneguda com La Canadiense, va edificar aquest campament l'any 1914 per allotjar els treballadors que construïren el canal de Seròs. La Canadiense fou una empresa colonial, que es va instal·lar en diferents indrets de Catalunya amb l'objectiu d'electrificar el país. Des de 2004, i després de la seva rehabilitació, s'ha convertit en la seu principal del Museu de l'Aigua.

[[Més informació sobre el Campament de La Canadiense](#)]

QUE VEURE A LLEIDA

36

Molí de Sant Anastasi

Av. Garrigues 128 - La Bordeta

Aquest molí, en fase de rehabilitació, té els seus orígens al segle XIII. La sèquia de Fontanet li proporcionava força per moure les rodes que s'utilitzaven per moldre els cereals.

Les fonts monumentals

Tot passejant pel Barri Antic ens traslladem al segle XVIII, període en què es van construir les fonts monumentals que distribuïen l'aigua del dipòsit del Pla de l'Aigua. La visita ens porta a les fonts de Sant Llorenç, de l'Ensenyança, del Roser, de l'Hospital, de la Costa del Jan i recordem les que hi havia a les plaçes de la Catedral, Sant Francesc i Sant Joan, per finalitzar a la font del Governador.

Els canals de Pinyana i Seròs

Els dos canals principals que ajuden a regar la rica horta lleidatana s'han convertit en el fil conductor de rutes plenes d'història.

El recorregut pel canal de Pinyana dura unes tres hores i té un traçat de 70 quilòmetres. Es tracta de la prolongació de la primera sèquia d'Almenar, construïda el 1147, tot i que no fou fins a finals del segle XII quan Pere Raimon Sallola es va encarregar d'allargar-la fins al pla de Lleida. És, per tant, el canal de regadiu més antic de Catalunya i aporta aigua a 13.500 hectàrees de terres fèrtils corresponents a 13 municipis lleidatans.

Precisament aquest últim esdeveniment fa especialment interessant la ruta del canal de Seròs, que va acabar d'aportar una certa revolució econòmica i social a la Lleida de començaments del segle XX. Les obres van ser dirigides per l'enginyer nord-americà Frank Pearson. A partir del 1912, cent quaranta empleats van estar treballant en la construcció durant 28 mesos.

37

Parc de la Mitjana

La Mitjana és una àrea natural sorprenent que s'estén pel límit de la ciutat. Es tracta d'una zona humida de tipus fluvial amb una superfície aproximada de 90 ha. declarada, el 1979, àrea d'interès natural. L'element més característic de l'àrea és l'aigua. El microclima de la zona ha afavorit el creixement d'un frondós bosc de ribera. Pollanques, àlbers, verns i freixes; plantes arbustives com salzes, tamarius o esbarzers i un estrat herbaci on abunden les lleties d'aigua, la boga, el canyís, el lliri groc i el jonc conformen la flora de la zona. La fauna és un altre punt d'atenció destacable de la Mitjana. Els ocells són, pels seus hàbits, animals especialment fàcils d'observar. A les zones amb aigua conviuen l'ànec collverd, la polla d'aigua, la gavina, el martinet blanc i el bernat pescaire. L'àrea és sobrevolada per diferents rapinyaires com ara l'arpella, l'esperver o, fins i tot, l'àguila pescadora. Els amfibis i rèptils estan representats per la serp d'aigua, la granota verda i el gripau. També trobem peixos com el barb i el lluç de riu i mamífers com el porc senglar o la guineu. La Mitjana és ideal per passejar, fer esport i observar la fauna i la flora.

QUE VEURE A LLEIDA

Raimat

Raimat, en ortografia tradicional **Raïmat**, és una entitat municipal descentralitzada de [Lleida](#), situada a 14 km al nord-oest de la ciutat en direcció a [Almacelles](#). L'any 2008 comptava amb 489 habitants.

El poble havia quedat despoblat des de la [Guerra dels Segadors](#) i només quedava un castell àrab mig en runes. El 1914, [Manuel Raventós i Domènech](#) va adquirir 3.200 hectàrees de terres ermes i les convertiria en un cas únic de colonització agrària a l'Europa del segle XX. Avui, amb 1.700 hectàrees, és el cultiu de vinya més gran d'Europa d'un sol propietari.

El 1910 s'havia construït el canal d'Aragó i Catalunya. Durant el anys de la [Primera Guerra Mundial](#), Manuel Raventós va fer construir 100 km de [sèquies](#) per dur l'aigua des del canal a les terres de Raimat. Alhora, per reduir la salinitat, va plantar 50.000 arbres.

Va encarregar la construcció dels cellers, les cases dels colons i l'església a l'arquitecte modernista [Joan Rubió i Bellver](#), deixeble d'[Antoni Gaudí](#). El celler, construït el 1918, va ser la primera edificació de formigó armat que es va fer a Espanya. Era una nau de 150 metres de llargària per 33 d'ample. L'església del Sagrat Cor es va consagrar el 1922. A semblança del [gòtic](#) català, és d'una sola nau amb contraforts i capelles laterals i amb els típics arcs parabòlics del [modernisme](#).

Al anys 1930 es va començar a veremar el raïm. Un dels problemes eren els conills que es menjaven els brots. Es va estimular la caça del conill en tots els pobles veïns, fins al punt que es va fer famós el plat dit «conill a la raïmat». No n'hi va haver prou i es van introduir unes serps d'[Austràlia](#) inofensives per l'home. Avui encara es poden trobar els exemplars que s'han aclimatat.

Els cellers van adoptar l'antic escut del castell: una mà estesa cap avall i un gotim de raïm. Per conveniència comercial es va girar l'escut de forma que la mà apunta cap amunt. Als [anys 1960](#) es van replantar ceps californians aconseguint un vi de qualitat. Sota l'èxit del vi de Raïmat es va constituir, el 1983, la [Denominació d'Origen Costers del Segre](#).

Amb l'excepció de les cases, tot el poble era de propietat de la família Raventós, anomenada eufemísticament «la família». El 1999 es va arribar a un acord entre l'Associació de Veïns de Raimat, la [Paeria de Lleida](#) i la família Raventós en el qual es cedien els carrers a la propietat pública. Va ser el primer pas per a la constitució d'una entitat municipal descentralitzada.